

Lublin, dnia 8 lipca 2022 r.

Dr hab. Anna Dudak, prof. UMCS
Instytut Pedagogiki
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

**Recenzja dorobku naukowego ks. dr Marka Jeziorańskiego w postępowaniu
habilitacyjnym w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, prowadzonym
przez Radę Instytutu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych Katolickiego
Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II**

Niniejsza recenzja została przygotowana w oparciu o kryteria określone w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), w sprawie kryteriów oceny osiągnięć – art. 219 ust. 1 wspomnianej ustawy.

1. Wstępne informacje o Habilitancie

Ks. dr Marek Jeziorański uzyskał w 2001 roku tytuł magistra na kierunku teologia w zakresie katechetyczno-pastoralnym w Uniwersytecie Opolskim. Jest także absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, w którym w 2008 roku uzyskał tytuł magistra pedagogiki. Dyplom doktora nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki Kandydat uzyskał w 2012 roku na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, na podstawie rozprawy doktorskiej pt. „Wychowanie małżonków w nauczaniu Jana Pawła II”, napisanej pod kierunkiem ks. dr hab. Mariana Nowaka, prof. KUL.

Z Katolickim Uniwersytetem Lubelskim ks. dr Marek Jeziorański jest również związany zawodowo. Od roku 2012 do dnia obecnego Habilitant pracuje w Katedrze Pedagogiki Ogólnej Instytutu Pedagogiki Wydziału Nauk Społecznych KUL na stanowisku asystenta (w latach 2012-2016), na stanowisku adiunkta od 2016 roku.

W latach 2014 – 2015 w ramach dodatkowego zatrudnienia Kandydat prowadził warsztaty w zakresie kompetencji analitycznych w ramach projektu „Energia Kompetencji”, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu

Spółecznego. Był także zatrudniony na stanowisku nauczyciela religii w Publicznym Gimnazjum nr 5 w Opolu (2001-2004) oraz w Zespole Szkół Ekonomicznych im. T. Kościuszki w Opolu (2001- 2003).

2. Ocena monografii jako głównego osiągnięcia naukowo-badawczego

Jako główne osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o stopień doktora habilitowanego, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.) ks. dr M. Jeziorański wskazał monografię pt. *„Relacja wychowawcza. Rozumienie, modele, propozycja”* (Lublin 2022, Wyd. KUL, ss. 250). Recenzentami wydawniczymi przedmiotowej monografii są: dr hab. Alina Wróbel, prof. UŁ oraz ks. prof. dr hab. Marian Nowak.

Książka składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia oraz bibliografii. We wstępie Habilitant sformułował następujący problem badaczy: „jaki model relacji wychowawczej można uznać za najbardziej adekwatny w kontekście dotychczasowego namysłu pedagogicznego?”. Wyróżnił cel poznawczy, teoretyczny i praktyczny. Celem poznawczym Habilitant uczynił „ustalenie dotychczasowego rozumienia relacji wychowawczej i jej modeli”, celem teoretycznym – „zbudowanie autorskiego modelu relacji wychowawczej”, zaś za cel praktyczny przyjął „ustalenie ogólnych propozycji metodycznych służących wdrożeniu opracowanego modelu relacji wychowawczej do teorii i praktyki” (rozprawa habilitacyjna, s. 26). Autor, mając na uwadze postawione cele badawcze przyjął hermeneutyczną metodę badań, wskazując, że „szczegółowymi metodami postępowania badawczego są przede wszystkim hermeneutyczna analiza tekstu oraz metoda spekulatywno-dedukcyjna, ponadto indukcyjna” (rozprawa habilitacyjna, s. 29). Przedstawione założenia metodologiczne sugerują, że przyjęcie metody hermeneutycznej oparte było przez Habilitanta na przemyślanej koncepcji, czego dowodem jest świadomość popełnienia błędu przy jej zastosowaniu, o czym pisze Autor na s. 30 rozprawy habilitacyjnej, podkreślając konieczność poddania się redukcji hermeneutycznej.

W rozdziale pierwszym Autor rekonstruuje zagadnienie relacji wychowawczej w kontekście różnych perspektyw jej ujęć. Ta część książki jest napisana poprawnie pod względem merytorycznym. Ks. dr Marek Jeziorański odwołuje się tu do wielu autorów, wskazując na różnorodne analizy kluczowego pojęcia w książce – relacji wychowawczej.

Drugi rozdział poświęcony jest prezentacji głównych modeli oraz klasyfikacji relacji wychowawczej. W tej części również Autor w sposób merytoryczny i uporządkowany prezentuje koncepcje Ernsta Kriecka, Hermana Nohla, Martina Bubera, Friedricha W. Krona oraz Hartmuta Rosy. Część poświęcona klasyfikacji relacji wychowawczych z przyjętym podziałem ze względu na rodzaje korelatów, specyfikę przyporządkowania oraz cel stanowi uporządkowane uzupełnienie wiedzy z tego zakresu i wskazuje na dobrą orientację w podjętej przez Habilitanta problematyce i przemyślany sposób jej prezentacji.

W trzeciej części książki Habilitant zaprezentował autorski model relacji wychowawczej, oparty na trzech podmiotach biorących udział w omawianej relacji: wychowawcy „Ty”, „Ja-wołającego” oraz „Ja-(po)wołanego”. Charakterystyka tego modelu została poprzedzona opisem dotychczasowych modeli relacji wychowawczej (jednopodmiotowego, dwupodmiotowego oraz bezpodmiotowego modelu) oraz wskazaniem źródeł inspiracji, które skłoniły Autora do stworzenia omawianej, własnej koncepcji. Wielość odwołań do tekstów pochodzących z dziejów wychowania, jak i współczesnych źródeł pedagogicznych wskazuje na przemyślany zamysł dotyczący autorskiego modelu relacji wychowawczej. Stwierdzam, że Habilitant świetnie „porusza się” w bogatej literaturze przedmiotu. Koncepcja trójpodmiotowego modelu relacji wychowawczej, zgodnie z założeniem Habilitanta ukazuje znaczenie wewnętrznego dialogu w wychowanku, który jest szczególnie istotny w procesie jego wzrastania. Autor w swojej koncepcji nie tylko porządkuje dotychczasowe rozumienie podmiotów relacji, ale w interesujący sposób definiuje dwa podmioty obecne w przestrzeni wewnętrznego świata wychowanka. „Ja-wołające” to zinternalizowany w wychowanku normatywny obraz samego siebie, „Ja- (po)wołane” to wychowanek tu i teraz obecny z wszystkimi kontekstami [...], które doprowadziły go do tego miejsca” (rozprawa habilitacyjna, s. 147).

Niewątpliwym walorem pracy jest ukazanie implikacji relacji wychowawczej w zaproponowanym trójpodmiotowym modelu dla teorii i praktyki pedagogicznej. Zagadnienie to zostało ujęte w czwartej, ostatniej części publikacji. Autor sformułował szczegółowe wskazania dotyczące zasad wychowania oraz istotną funkcję jaką pełnią narzędzia wychowawcze biorące udział w relacji wychowawczej w przyjętym modelu. Część ta stanowi interesujące dopełnienie pracy.

Reasumując, recenzowaną monografię wskazaną przez Kandydata jako osiągnięcie naukowe będące podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego,

oceniam jako interesujące i wartościowe opracowanie naukowe. Praca spełnia kryteria pisarstwa naukowego, istotnie uzupełnia i porządkuje dotychczasowy dorobek pedagogiki w zakresie analiz szeroko rozumianej relacji wychowawczej.

3. Ocena pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych Kandydata

Zgodnie z informacjami zawartymi w wykazie osiągnięć naukowych, na dorobek publikacyjny Kandydata z okresu po uzyskaniu stopnia doktora (lata 2012-2022) składa się łącznie 30 publikacji, w tym:

- autorstwo dwóch monografii naukowych (łącznie z monografią deklaratywną jako osiągnięcie naukowe, zgodnie z art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, stanowiące znaczący wkład w rozwój dyscypliny pedagogika);
- autorstwo lub współautorstwo 12 rozdziałów w monografiach naukowych (w tym jeden rozdział współautorski);
- autorstwo lub współautorstwo 9 artykułów w czasopiśmie naukowych (w tym dwa współautorskie);
- redakcja naukowa trzech monografii naukowych;
- autorstwo czterech haseł encyklopedycznych.

Analiza tekstów przedstawionych do oceny wyraźnie wskazuje na spójność i kontynuację podejmowanej przez Habilitanta problematyki bowiem zainteresowanie relacją wychowawczą poprzedzone było poszukiwaniami naukowymi w obszarze pedagogiki rodziny w kontekście relacji małżeńskiej i dynamiki jej rozwoju. Przykładem tych poszukiwań jest zawarte w monografii, pt. „*Bł. Jana Pawła II koncepcja wychowania małżonków*” (Lublin, 2013, Wyd. KUL, ss. 291, recenzent wydawniczy - prof. dr hab. Jadwiga Izdebska) wnikliwe studium specyfiki wychowania małżonków w oparciu o źródła naukowe Karola Wojtyły.

Problematyka podjęta w publikacjach (artykułach naukowych i rozdziałach) koncentruje się wokół trzech wskazanych przez Kandydata obszarów: antropologicznych uwarunkowań relacji wychowawczej, zagadnień teologicznych i aksjologicznych oraz aplikacji prowadzonych badań do teorii i praktyki pedagogicznej. W każdym ze wspomnianych obszarów Habilitant przywołuje reprezentowane dla niego publikacje autorskie oraz motywuje podjęcie w swoich pracach określonych zagadnień.

Publikacje z pierwszego obszaru dotyczą rozważań na temat koncepcji antropologicznej warunkującej rozumienie samego wychowania i poszczególnych jej

obszarów (*Wychowawcze znaczenie wolontariatu w perspektywie teorii i praktyki pedagogicznej*, 2013, współautor K. Braun; *Wychowawcza wartość wspólnoty w odniesieniu do wybranych koncepcji antropologicznych*, 2014; *Relacja wychowawcza w ujęciu wybranych koncepcji antropologicznych*, 2015). Prace te są odzwierciedleniem poszukiwań Autora ogólnych modeli relacji wychowawczej w ujęciu antropologicznym. Kontynuacją tych zainteresowań jest niewątpliwie monografia zgłoszona do oceny jako główne osiągnięcie naukowe.

Do obszaru drugiego Habilitant zaliczył artykuły poświęcone zagadnieniom na styku antropologii i teologii. Interesującym problemem było, jak twierdzi Autor „rozważenie w kontekście wychowawczym filozoficznej zasady wynikania powinności z bytu (sein – sollen) oraz konsekwencji jej odrzucenia w ujęciu personalistycznym” (autoreferat, s. 16), (*Od wartości do powinności w ujęciu aksjologii personalistycznej*, 2018; *Indywidualne i społeczne cele wychowania religijno-moralnego*, 2018; „*The Contemporary*” as a teleological category in the context of educational relations, 2020). W ostatnim tekście interesujące jest podjęcie zagadnienia rozumienia czasu jako kategorii teleologicznej.

W obszar trzeci wpisują się publikacje dotyczące aplikacyjności prowadzonych badań do teorii i praktyki pedagogicznej, przy czym Autor aplikacyjność postrzega jako „zdolność badacza zarówno do tego, by zaproponować zmianę w aktualnej praktyce pedagogicznej, jak [...] do tego, by zaproponować nowy namysł nad konkretną sytuacją wychowawczą” (autoreferat, s. 17). Ten namysł, jak wskazał Autor jest dla niego szczególnie istotny (*Relacja resocjalizacyjna i jej znaczenie w narracji wychowawców zakładu karnego*, współautor U. Sobczyszyn, 2019; *Znaczenie pracy w procesie resocjalizacji penitencjarnej w świetle teorii rezonansu społecznego Hartmuta Rosy*, 2021; *Educational Relationship in the context of Karol Wojtyła's Moral Teaching about the Human Act*, 2021; *Relacja wychowawcza w ujęciu wybranych koncepcji antropologicznych*, 2015).

Przedstawione do oceny teksty mają w przeważającej części charakter przeglądowy i analityczny. Ks. Dr M. Jeziorański odwołując się do źródeł analizuje je w umiejętny sposób. Narracja prowadzona w nich przez Autora jest poprawna merytorycznie. W moim przekonaniu wyjaśnianie znaczeń i porządkowanie kategorii pojęciowych ma istotne znaczenie dla poprawności metodologicznej również w przypadku badań empirycznych oceniających i wartościujących. Podstawy teoretyczne określone w precyzyjny sposób warunkują jakość ich prowadzenia oraz wnioskowania na podstawie uzyskanych wyników. W tym kontekście prace Habilitanta oceniam jako istotne oraz wnoszące wkład w rozwój pedagogiki uprawianej przez badaczy o podejściu empirycznym. Ponadto publikacje te

wskazują na przemyślany zamysł prac nad spójnym dorobkiem stanowiącym podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego.

Zbiorcza suma punktów MEiN uzyskanych za publikacje Kandydata z okresu lat 2012-2022 wynosi 478,662 (nie licząc dwóch rozdziałów naukowych przed doktoratem). Zgodnie z załączoną dokumentacją łączna liczba cytowań prac Habilitanta w bazie Google Scholar wynosi 12, Indeks Hirscha: 2. Nie ma odnotowanych cytowań w Web of Science oraz Scopus.

W odniesieniu do art. 219 ust. 1. pkt 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.), z punktu widzenia oceny dorobku naukowego Kandydata, związanego z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego jako najważniejsze oceniam następujące aktywności naukowe lub artystyczne realizowane w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej:

1. pełnienie funkcji członka zespołu reprezentującego Katolicki Uniwersytet Lubelski w międzynarodowym projekcie badawczo-edukacyjnym „Art. And Creativity”, którego podmiotem prowadzącym jest Belgian NGO Oradea, a partnerami Ivan Franko Pedagogical University Drohobych Ukraine, VIVES University of Applied Studies Campus Kortrijk Belgium oraz VIA University Campus Randers Denmark (2021 do dnia dzisiejszego);
2. udział w „International and Intercultural Week”, (Katholieke Hogeschool Vives Zuid, Kortrijk, (15-19.11.2021);
3. staż naukowy w Katholische Hochschule Nordrhein-Westfalen (9-24.05.2019), zapoznanie się z zasobami bibliotecznymi, uczestnictwo w seminariach i dyskusjach;
4. przygotowanie i złożenie (wspólnie z dr P. Magierem (KUL) i prof. dr B. Kollekiem (ASH Berlin) międzynarodowego wniosku na grant badawczy w ramach projektu Beethoven 2 – Narodowe Centrum Nauki oraz Deutsche Forschungsgemeinschaft (German Research Foundation), (2016). Grant nie uzyskał akceptacji;
5. pełnienie funkcji współkoordynatora (z dr Piotrem Magierem) trójstronnego projektu międzynarodowego „Trinational”, realizowanego we współpracy z Hochschule Berlin i Institut du Travail Social de la Region Auvergne w Clermont Ferrand, (2014-2015).

W kontekście oceny dorobku naukowego Habilitanta warto wskazać, że po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, ks. dr Marek Jeziorański aktywnie uczestniczył w 11

konferencjach naukowych, z czego w sześciu organizowanych przez Katolicki Uniwersytet Lubelski, jednej o charakterze międzynarodowym. Wygłosił także pięć referatów na zaproszenie w ramach konferencji naukowych, spotkań Zespołu Teorii Wychowania przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN oraz seminarium otwartego organizowanego przez Katolicki Uniwersytet Lubelski.

Z zawartej w dokumentacji przedstawionej mi do oceny wynika, że Habilitant pełnił funkcję przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego konferencji naukowej pt. „Dni Pedagoga” (30.05.2017), sekretarza w konferencji naukowej pt. „Między uniwersalnością a oryginalnością w polskiej myśli pedagogicznej”, Instytut Pedagogiki KUL (22-23.10.2019) oraz był członkiem w komitetach organizacyjnych w ośmiu innych konferencjach i spotkaniach naukowych.

Kandydat był również członkiem Zespołu Samokształceniowego i Samopomocowego Doktorów, działającego pod patronatem KNP PAN w latach 2013 – 2018 oraz od roku 2008 przynależy do Zespołu Wspierającego Pedagogiki Chrześcijańskiej, działającego w ramach Sekcji Pedagogiki Chrześcijańskiej KNP PAN.

Reasumując, w mojej opinii pozostały dorobek naukowo-badawczy ks. dr. Marka Jeziorańskiego – jako wypadkowy zaprezentowanych powyżej analiz cząstkowych - jest wystarczający do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Pewnym mankamentem jest fakt, że dorobek naukowy w postaci opublikowanych artykułów w czasopiśmie (4 artykuły z dziewięciu wskazanych do oceny) oraz dorobek konferencyjny (8 wystąpień z 16 wskazanych do oceny) mają w dużym zakresie charakter lokalny, co może sugerować niską rozpoznawalność Kandydata w szerszym środowisku naukowym.

4. Ocena pozostałych osiągnięć Habilitanta, w tym dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzujących naukę oraz współpracy międzynarodowej

Analiza przedstawionej do oceny dokumentacji uprawnia do stwierdzenia, że ks. dr Marek Jeziorański jest doświadczonym dydaktykiem. Prowadził lub prowadzi zajęcia z wielu przedmiotów: *aksjologia w profilaktyce społecznej i resocjalizacji, aksjologiczne problemy edukacji, badania jakościowe w pedagogice, edukacja medialna, etyka pedagogiczna, fenomenologiczno-hermeneutyczna perspektywa badań nad rodziną, koncepcje, modele i teorie pedagogiczne, metodologia badań pedagogicznych, metodyka resocjalizacji i działań profilaktycznych, natura czy kultura – dwa typy dyskursu w pedagogice, pedagogika chrześcijańska, pedagogika ogólna, podstawowe pojęcia pedagogiki, podstawy pedagogiki, problematyka i obszary badań pedagogiki rodziny, relacja wychowawcza jako przedmiot badań pedagogicznych, seminarium licencjackie, seminarium magisterskie, socjologia grup dziecięcych, statystyka, technologia informatyczna dla pedagogów, wprowadzenie do pedagogiki, współczesne kierunki pedagogiczne, wybrane zagadnienia z pedagogiki ogólnej, wybrane zagadnienia z teorii wychowania.*

Ks. dr Marek Jeziorański w ocenianym okresie był promotorem 12 prac magisterskich, 31 prac licencjackich oraz 16 prac dyplomowych. Jest autorem 74 recenzji prac magisterskich, licencjackich lub dyplomowych. Dwie z prac magisterskich przygotowanych pod kierunkiem Habilitanta zostały nagrodzone w konkursie im. Profesor Teresy Kukułowicz, organizowanym na KUL. Pełni funkcję promotora pomocniczego w dwóch przewodach doktorskich.

Co istotne, aktywność dydaktyczna nie ogranicza się wyłącznie do prowadzenia zajęć ze studentami na uczelni. Kandydat prowadził lub prowadzi także warsztaty na zaproszenie Komisji ds. Apostolatu Polskiej Prowincji Zgromadzenia Księża Marianów na VII Zjazd Proboszczów Parafii Mariańskich (2017); zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Trzeciego Wieku w Lublinie (2016-2017); warsztaty w ramach formacji stałej dla księży diecezji opolskiej i gliwickiej pt. „Pedagogiczne aspekty pracy duszpasterza z młodzieżą” (2014 – do dnia obecnego), zajęcia w ramach Lubelskiego Festiwalu Nauki (2012-2016).

Ponadto Habilitant dwa razy uczestniczył w wymianie pracowników naukowych w ramach programu ERASMUS i ERASMUS + (15-19.2011 w Katholieke Hogeschool Vives Zuid, Kortrijk; 4-8.05.2015 w Katholische Hochschule Nordrhein-Westfalen w Münster). Był także wykonawcą w projekcie pilotażowym w konkursie Narodowego Centrum Badań i

Rozwoju: 1/POKL/4.1.1/2014 w ramach Poddziałania 4.1.1 „Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni” w priorytecie IV PO KL „Energia kompetencji”.

Habilitant pełnił również funkcję Kuratora Koła Naukowego Studentów Pedagogiki KUL w latach 2016-2019. Jest także członkiem zespołu redakcyjnego czasopisma „Roczniki Pedagogiczne”, w którym pełni funkcję redaktora statystycznego oraz redaktora ds. informatycznych.

Rezultaty aktywności zostały docenione, czego dowodem są otrzymane nagrody, w tym: w 2021 roku indywidualna nagroda Rektora KUL IV stopnia za całokształt osiągnięć naukowych i dydaktycznych oraz wybitną działalność organizacyjno-społeczną i popularyzację nauki; w 2020, 2017 roku zespołowe nagrody Rektora KUL IV stopnia za wybitną działalność organizacyjno-społeczną i popularyzację nauki oraz w 2015 roku zespołową nagrodę Rektora KUL II stopnia za wybitną działalność organizacyjno-społeczną i popularyzację nauki. Habilitant otrzymał także w 2016 roku Medal Komisji Edukacji Narodowej. Został także doceniony przez prof. dr hab. Bogusława Śliwerskiego, przewodniczącego KNP PAN za organizację spotkania Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN i XXVIII Letniej Szkoły Młodych Pedagogów (15-20.09.2014).

Reasumując, oceniam pozytywnie aspekt aktywności Kandydata, dotyczący jego osiągnięć dydaktycznych, organizacyjnych, popularyzujących naukę oraz współpracy międzynarodowej.

5. Wniosek końcowy

Zgodnie z art. 219 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm) w przedmiotowym postępowaniu habilitacyjnym wymienione warunki zostały spełnione. Po szczegółowej analizie dorobku Kandydata do stopnia naukowego doktora habilitowanego – ks. dr. Marka Jeziorańskiego, dokonanej w różnych aspektach, tj. naukowo-badawczym, dydaktyczno-organizacyjnym, a także w zakresie popularyzacji nauki oraz współpracy międzynarodowej, stwierdzam, że przedmiotowy dorobek, spełnia kryteria merytoryczne i formalne w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego. Tym samym rekomenduję nadanie ks. dr. Markowi Jeziorańskiemu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie pedagogika.

Arkus Ludole